

gehouden gesprekken leidde tot een bijzondere openheid ten opzichte van elkaars fouten en vorderingen.

De voordrachten van informatieve aard uit rubriek A werden zeer verschillend beoordeeld. Diverse van deze voordrachten waren van uitstekende kwaliteit, doch hadden evengoed in het kader van kringvergadering Maatschappij, N.H.G.-centrumbijeenkomst, of klinische middag kunnen worden gehouden. Zeer positief gewaardeerd werden de voordrachten, of soms combinaties van voordrachten, welke een bepaald facet van het huisartsenwerk speciaal belichten, bijvoorbeeld revalidatie, geriatrie, geestelijke volksgezondheid, W.A.O., efficiency en groepspraktijk. De korte referaten uit rubriek B waren ons inziens een belangrijk onderdeel van de cursus, omdat de cursist hier zelf een prestatie moest leveren. Over het algemeen was men na afloop van mening, dat een dergelijke cursus aan waarde wint, naarmate men meer zelf moet doen en voorbereiden. De discussie na de korte referaten was steeds waardevol.

Voor wat betreft de gespreksstraining kunnen we zeggen, dat ieder hierover bijzonder enthousiast was. Ieder der cursisten heeft van deze training veel geleerd over zijn eigen gesprekstechniek en ervaren, hoe een betere benadering van de gesprekspartner resulteert in een veel grotere en snellere informatie. Ongetwijfeld zal ieder die deze training meemaakte in de dagelijks weerkerende gesprekken met patiënten gebruik maken van vele opmerkingen en verklaringen welke tijdens de training óf zelf werden ontdekt óf door derden werden gegeven.

In het algemeen kan men stellen, dat deze cursus door de deelnemers zeer positief is beleefd en dat men van mening was, dat op dit stramen een verantwoorde vormingscursus voor huisartsen kan worden ontworpen. Enkele facetten, die ons inziens voor een dergelijke cursus van betekenis zijn, zijn de volgende: a beperkt aantal cursisten (10-15); b zoveel mogelijk bevorderen van het gaan functioneren der cursisten als groep: hierdoor hebben de deelnemers ervaren, van hoeveel waarde een goed functionerende groep voor de huisarts kan zijn; c verplichting tot het houden van goed voorbereide referaten door de cursisten, als inleiding tot de discussie. Eventueel kunnen referaat of bepaalde vraagstelling tevoren aan de deelnemers worden toegezonden; d belangrijke plaats inruimen voor de gespreksstraining, daar hieraan in de opleiding tot arts geen enkele aandacht wordt besteed; e bepaalde onderwerpen uit de informatieve rubriek vervangen door specifieke huisartsenproblemen, waarover elders moeilijk informatie is te verkrijgen. Het gezin en zijn specifieke problematiek kwam in deze cursus bijvoorbeeld onvoldoende ter sprake.

Rest ons nog te vermelden dat de staf van het N.H.I. met medewerking van Prof. Dijkhuis deze cursus voortreffelijk heeft geleid. Enerzijds klopte de organisatie perfect en werd strak de hand gehouden aan het tijdschema, anderzijds nam de leiding geheel deel aan het functioneren van de groep. Dit gold ook voor de secretaresse, Mevrouw E. de Wal-Wolf, die een extra woord van waardering verdient voor haar uitstekende verslagen, welke de deelnemers steeds tijdig ontvingen.

C. R. P. Barneveld
M. Pon

Berichten

VIERDE CONGRES VOOR HUISARTSEN UIT DE DRIE NOORDELIJKE PROVINCIEËN

De congrescommissie van de centra Drente, Friesland en Groningen van het Nederlands Huisartsen Genootschap maakt bekend dat het vierde congres voor huisartsen uit de drie noordelijke provinciën wordt gehouden op zaterdag 29 oktober 1966 in de Lawei te Drachten. De ochtendzitting wordt begonnen met twee referaten: zinvolle mogelijkheden voor de huisarts bij het aanvragen van röntgendiagnostiek, en diagnostische mogelijkheden voor de huisarts bij het gebruik maken van het streeklaboratorium. Vervolgens wordt in een aantal secties vergaderd, waarbij in samenspraak met de bij elke sectie aanwezige specialist zal worden getracht tot een afronding te komen van het diagnostisch terrein van de huisarts voor het onderwerp dat in de sectie

wordt besproken. Na de lunch zal in plenaire zitting gelegenheid bestaan met de inleiders en de verschillende specialisten de discussiëren.

Na de thee komt het laboratorium van de huisarts ter sprake dat tevens onderwerp is van de tijdens het congres te houden tentoonstelling. Het inschrijfgeld bedraagt met inbegrip van de lunch f 20,—. Het secretariaat is gevestigd: Kampweg 21, Stedum.

EPIDEMIOLOGISCH BULLETIN G.G. EN G.D. ROTTERDAM, MEI EN JUNI 1966 (9)

Voor de opzet van deze registratie van algemeen voorkomende infectieziekten raadplege men (1965) huisarts en wetenschap 8, 37.

Peilstationonderzoek. De mazelenfrequentie beweegt zich nog in dalende lijn (96 gevallen tegen 239 in de voorafgaande periode). Ook ten opzichte van de overeenkomstige periode van 1965 bestaat een duidelijk lager niveau (mei-juni 1965: 183 gevallen). Varicellen kwam meer voor dan in de voorafgaande periode (108 gevallen tegen 66 in de periode maart-april 1966); ten opzichte van de frequentie in 1965 bestond geen verandering van betekenis. Herpes zoster blijft zich op hetzelfde niveau handhaven.

Voor influenza blijkt in de maand juni (overeenkomende met de zesde vierwekenperiode) wederom een stijging in het aantal gevallen waar te nemen. (202 in mei 1966, 258 in juni 1966; in 1965 respectievelijk 195 en 198 - gecorrigeerd). Blijkens mededelingen van de deelnemende collegae werden onder „influenza” tevens gevallen gerangschikt die worden gekenmerkt door verschijnselen zoals deze voorkomen bij zogenaamde zomergriep: hoge koorts, zware hoofdpijn en in sommige gevallen sterke pijn in de thorax-musculatuur en het middenrif, kortom verschijnselen die kunnen voorkomen bij infecties met Cocksackie-virussen. In een beperkt aantal gevallen werd bij patiënten van dit type Cocksackie-B5 virus aangetoond, een verwekker van de ziekte van Bornholm. Gezien het voorkomen van relatief veel ECHO-virussen onder de kinderen van ons crèche-onderzoek, kan evenmin worden uitgesloten dat in een aantal van bovengenoemde gevallen een infectie met een ECHO-virus heeft bestaan. Dit kon nog niet worden bevestigd. Wel zij opgemerkt dat — onder meer volgens mededelingen van Dr. G. J. P. Schaap — ook vanuit de ziekenhuizen materiaal (onder andere van patiënten met meningitis) werd ingezonden waaruit eveneens Cocksackie-virussen werden geïsoleerd en — volgens berichten van collegae — inderdaad een verheffing in het aantal gevallen van de ziekte van Bornholm waarschijnlijk is; een deel van deze gevallen is waarschijnlijk door de peilstations in de rubriek influenza vermeld. Het is wellicht van betekenis te wijzen op het feit, dat tijdens epidemieën, veroorzaakt door Cocksackie-virussen, bij neonati myocarditis kan worden waargenomen; dit werd onder andere ook tijdens de epidemie te Amsterdam in 1955 gezien. Speciaal zou dit worden gezien indien de moeder op het moment van de bevalling zelf lijdende is aan deze virusinfectie.

Wij wijzen verder nog op een vijftal gevallen van pertussis welke door de peilstations werden aangegeven; dit is het grootste aantal dat in één verslagperiode — sinds 1 januari 1965 — werd gemeld. Hoewel meestal het aantal gevallen van gastro-enteritis van onbekende oorsprong per maand ongeveer gelijk is, toont de huidige verslagperiode dat de maand juni ten opzichte van de maand mei meer dan een

RICHTLIJNEN VOOR AUTEURS

Bijdragen worden bij voorkeur tegemoet gezien in machineschrift, in duplo, met toepassing van een brede kantlijn en op ten minste anderhalve regel afstand getypt. Men besluite het artikel met een korte samenvatting.

verdubbeling te zien heeft gegeven. Mogelijk schuilen hieronder gevallen van „andere Salmonellosen” die — gezien het af en toe zeer warme weer in juni — meer kunnen optreden dan tot dusverre in dit jaar.

De tabel mei en juni 1966 heeft betrekking op gegevens welke zijn ontvangen van respectievelijk per week 20, 22, 22 en 23 in mei en 24, 23, 22, 20 en 17 artsen in juni 1966.

	Leeftijdsklassen in jaren										Totaal
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-64	65 en ouder		
<i>Mazelen</i>											
mei	33	18	2	—	—	—	—	—	—	—	53
juni	29	14	—	—	—	—	—	—	—	—	43
<i>Varicellen</i>											
mei	20	19	1	—	—	—	—	—	—	—	40
juni	42	25	—	1	—	—	—	—	—	—	68
<i>Herpes zoster</i>											
mei	1	1	2	1	—	1	—	7	6	19	
juni	2	8	1	1	4	2	4	8	4	34	
<i>Parotitis epidemica</i>											
mei	18	29	9	3	3	1	1	—	—	64	
juni	33	28	5	—	2	3	—	2	—	73	
<i>Influenza</i>											
mei	32	17	9	10	30	19	19	21	20	177	
juni	31	34	21	22	41	37	34	31	23	274	
<i>Pertussis</i>											
mei	1	3	—	—	—	—	—	—	—	4	
juni	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	
<i>Ziekte van Pfeiffer</i>											
mei	2	4	3	2	4	1	—	1	—	17	
juni	1	7	3	13	4	—	2	—	—	30	
<i>Exanthemen van onbekende of onduidelijke aard.</i>											
mei	20	11	5	1	2	—	2	3	1	45	
juni	29	19	8	4	4	2	1	5	—	72	
<i>Gastroënteritis van onduidelijke of onbekende oorsprong</i>											
mei	25	7	10	5	10	11	12	14	15	109	
juni	53	22	9	19	24	36	21	33	19	235	

BOERHAAVE-CURSUS DERMATOLOGIE VOOR HUISARTSEN

Op 21 en 22 oktober 1966 wordt in het Boerhaave-kwartier een cursus gehouden over dermatologie voor huisartsen. Aanmelding voor deze cursus kan vóór 10 oktober geschieden bij het secretariaat van de Boerhaave-cursussen, bureau directeur-geneesheer Academisch Ziekenhuis Leiden (01710-47222 toestel 2797). Het cursusgeld bedraagt f 30,—. Het programma vermeldt het volgende:

Vrijdag 21 oktober: M. K. Polano: Opening; G. J. Bremer: Welke huidziekten ziet de huisarts?; Betreffende lupus erythematodes bespreekt M. K. Polano, klinische aspecten; W. Hijmans, Auto-immuunfenomenen, en W. W. Muijs v. d. Moer, Immuno-fluorescentie in de huid bij de diagnostiek van de erythematodes. Vervolgens bespreekt van de sclerodermie en dermatomyositis G. Smeenk, Dermatologische aspecten en A. Cats, Interne aspecten. Over het constitutioneel eczeem houdt M. K. Polano een inleiding en bespreekt L. de Beukelaar, Kliniek; R. Voorhorst, Allergologische aspecten en J. Bastiaans, Psychologische aspecten. P. Kanaar: Nieuwere inzichten over de pathogenese van acne vulgaris; G. Smeenk: Nevenwerkingen van een aantal nieuwere medicamenten; D. Suurmond: Jeukende vulva-aandoeningen.

Zaterdag 22 oktober: D. J. H. Vermeer: Frequentie en epidemiologie van de geslachtsziekten in en buiten Nederland (1), Behandeling van gonococcie (2); D. Suurmond: En-

kele gewone en ongewone manifestaties en lokalisaties van geslachtsziekten; F. M. Haagsma: Behandeling van syphilis; C. H. Beek: Urethritis non-gonorrhoeica - diagnostiek en behandeling. De cursus wordt besloten met een forumdiscussie.

BOERHAAVE-CURSUS HET JONGE ZWAKZINNIGE KIND

Op 10, 11 en 12 november 1966 zal in het Boerhaave-kwartier voor huisartsen, kinderartsen, zenuwartsen en sociaal-geneeskundigen een cursus worden gehouden over het jonge zwakzinnige kind.

Het programma voor donderdag 10 november vermeldt: H. H. van Gelderen: Inleiding; R. N. Zeven: Voorgeschiedenis van opgenomen patiënten; H. H. van Gelderen: Dyagnostische mogelijkheden, inleiding; L. J. Woolf: Aan-geboren stofwisselingsstoornissen en oligofrenie; M. Giesberts: Heterozygotenonderzoek bij fenylketonurie; W. H. H. Tege-laers: Syndroom van Lowe; L. M. Gjessing: Tyrosinemie; A. Staal: Hersenbiopsie; G. J. M. Hooghwinkel: Chemie van lipidosen.

Het programma voor vrijdag 11 november is: M. Siniscalco: Genetische aspecten van oligofrenie; J. J. Went: Sex-chromatine bepaling; H. H. van Gelderen: Chromosomopathie bij oligofrenen; A. de Froe: Eugenetiëk en oligofrenie; P. E. Polani: Genetische adviezen; L. J. Dooren: Classificatie; J. H. Ruys: Klinische evaluatie van oligofrenen; G. M. H. Veeneklaas: Begeleiding van ouders van zwakzinnige kinderen; A. Querido: Indicaties voor opneming in inrichting.

Voor zaterdag 12 november staat op het programma: N. Speijer (inleiding I): Wat kunnen de sociaal-psychiatrische en sociaal-pedagogische diensten bieden aan ouders van zwakzinnige kinderen?; J. P. Teuns (inleiding II): Wat kan er mis gaan?; forumdiscussie onder voorzitterschap van G. M. H. Veeneklaas met als leden H. H. van Gelderen, J. H. Ruys, A. Th. Schweizer, N. Speijer, J. P. Teuns, J. B. M. Veraart en H. L. A. Vlamings; na een algemene discussie, daarop volgend, zal H. H. van Gelderen een samenvatting geven.

Aanmelding voor deze cursus (cursusgeld f 50,—) kan geschieden vóór 20 oktober bij het secretariaat van de Boerhaave-cursussen, bureau directeur-geneesheer Academisch Ziekenhuis Leiden. Inlichtingen bij het secretariaat telefoon 01710-47222 toestel 2797.

DOORLOPENDE AGENDA*

30 september-1 oktober Congres Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, Hilversum.

8 oktober Elfde Huishoudelijke vergadering (Ledencongres) van het N.H.G. Utrecht Jaarbeurs restaurant, 14 uur.

15 oktober Huisarts en reuma-patiënt. Congres ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van de Nederlandse Vereniging tot Rheumatiekbestrijding, Amsterdam, RAI.

15 oktober Renal and diuretic symposium Merck Sharp & Dohme, De Doelen, Rotterdam.

21-22 oktober Boerhaave-cursus Dermatologie voor huisartsen II. Leiden.

27-28 oktober Boerhaave-cursus Uitheemse ziekten in Nederland. Leiden.

29 oktober Congres voor huisartsen uit de drie noordelijke provinciën. Drachten, de Lawei.

5 november Studiedag. Commissie voor de Artsencursus Rotterdam. Rotterdam, Dijkzigt Ziekenhuis.

10-12 november Boerhaave-cursus Oligofrenie. Leiden.

18-19 november Lustrumcongres N.H.G. Amsterdam.

* De redactiecommissie van huisarts en wetenschap stelt het op hoge prijs wanneer organisatoren van artsen cursussen, studiedagen, conferenties, enzovoort, welke een meer dan lokaal karakter hebben en welke voornamelijk op de huisarts zijn gericht, hun programma's voor vermelding in deze agenda tijdig willen zenden aan het redactie-secretariaat, Keizersgracht 327, Amsterdam-C.